

แบบฟอร์มการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านศิลปวัฒนธรรม

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง บุญรัตน์ ศิริรัตนพันธ์ คณะวิชา/หน่วยงาน วิทยาลัยคนตรี

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก บุญรัตน์ ศิริรัตนพันธ์ คณะวิชา/หน่วยงาน วิทยาลัยคนตรี

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

เป็นผู้ประพันธ์บทเพลงจำนวน 2 ชิ้นสำหรับประกอบภาพและแสงภายในเจดีย์ประธาน และที่สุสานหลวงวัดราชพิตสถิตมหาสีมารามในวาระสมโภชน์การสถาปนาวัดครบ 150 ปี ในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ 2563

4. เรื่องที่เล่า

การสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อประกอบภาพและแสงในวัดราชพิตสถิตมหาสีมาราม ในวาระสมโภชน์การสถาปนาวัดครบ 150 ปี

5. ความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

ผู้เล่าได้โอกาสในการสร้างสรรค์บทเพลงใหม่จำนวน 2 ชิ้น เพื่อประกอบภาพและแสงภายในเจดีย์ประธาน และที่สุสานหลวงวัดราชพิตสถิตมหาสีมาราม เพลงแรกมีชื่อว่า “การแซ่ซ้องที่ศักดิ์ที่สุดในสกลจักรวาล” (The quietest glorification in the universe) ส่วนเพลงที่ 2 มีชื่อว่า “กล่อมขวัญพระวิญญาณ”

6. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ใช้ ผู้มีส่วนร่วม อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน และแนวทางการแก้ไข

ผู้เล่าเรื่องใช้วิธีการฟังแนวความคิดจากผู้จัดงานสมโภชน์ ซึ่งได้รับพระดำริจากพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ที่ทรงอยากให้เสียงดนตรีที่ประกอบนั้นมีความสงบ ปิติ เหมาะแก่การสมโภชน์แบบพุทธมาอีกทอดหนึ่ง จึงนำเสนอแนวความคิดของตนเอง โดยให้สอดคล้องไปกับเรื่องราวและจุดมุ่งหมายดังกล่าว ในบทเพลงแรก ผู้เล่าเรื่องเลือกใช้ทำนองเพลงไทยโบราณอย่างสรภัญญะ โดยเลือกทั้งแนวทำนองหลักหรือทำนองฆ้อง และทำนองเนื้อเต็มที่มีมักจะได้ยินกันทั่วไปกับคำสวดที่ว่า “องค์ใด พระสัมพุทธ....” มาใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งนี้เนื่องจากทำนองเพลงโบราณนี้มีความหมายในเชิงสรรเสริญพระคุณของพระรัตนตรัย โดยเฉพาะพระพุทธบารมี อย่างไรก็ดี ทำนองเพลงโบราณดังกล่าวได้รับการจัดวางให้แปลกออกไป โดยผู้เล่าเรื่องได้ประพันธ์ให้เกิดช่องว่างระหว่างวรรคของทำนองที่ซ้อนกัน เหลื่อมกัน มากกว่าปกติ ซึ่งก่อให้เกิดความเงิบขึ้น โดยหวังจะให้เสียงอันภายในวัด อย่างเช่นเสียงกระดิ่ง เสียงนก เสียงต้นไม้เสียงสัตว์กัน หรือแม้กระทั่งเสียงเดินของผู้เข้ามาทำศาสนกิจในวัด ได้ผสมผสานไปกับเสียงที่ประพันธ์ขึ้นนี้

บทเพลงที่สองมีความมุ่งหมายให้ใช้ประกอบสุสานหลวง ซึ่งบรรจุพระสรีรังคารของพระบรมวงศานุวงศ์ในราชวงศ์จักรี ผู้เล่าเรื่องเลือกใช้ทำนองเพลงโบราณอีกเพลงคือเพลง กล่อมพระบรรทม ซึ่งได้รับการแต่งท่วงทำนองโดยอาจารย์เลอเกียรติ มหาวินิจัยมนตรี จากกองการสังคีตกรมศิลปากร แล้วนำมาประพันธ์แนวประสานด้วยวงดุริยางค์เครื่องสายและเปียโน เพื่อถวายบทเพลงกล่อมแด่ดวงพระวิญญาณของเหล่าพระบรมวงศ์ฯ ที่ล่วงลับไปแล้ว

ผู้มีส่วนร่วมในผลงานชิ้นนี้คือคุณนรินทร์ ทองสินธุศักดิ์ เจ้าของบริษัท สปรักเฮาส์ จำกัดซึ่งเป็นผู้ชักชวนผู้เล่าเรื่องให้มาทำงานชิ้นนี้ โดยช่วยออกแบบระบบการกระจายเสียงแบบ 4 ทิศทาง (Quadraphonic Sound System) ภายในเจดีย์ และอาจารย์เลอเกียรติ มหาวินิจัยมนตรี ผู้บรรเลงขอสามสายในเพลง “กล่อมขวัญพระวิญญาณ”

ปัญหาที่พบในงานมีเพียงเรื่องของการจัดระบบเสียงให้มีความพอเหมาะและไม่ดังหรือเบาจนเกินไป ซึ่งแก้ไขโดยการตั้งค่าความดังของเสียงให้พอเหมาะพอดี

7. ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ผู้เล่าเรื่องที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าว

ผลงานสร้างสรรค์ทั้งสองชิ้นได้รับการเปิดประกอบในงานและสถานที่ดังกล่าว ได้รับคำชื่นชมจากผู้จัดงานเป็นอย่างมาก ผู้เล่าเรื่องได้มีโอกาสเข้าเฝ้าและถวายพวงมาลัยแด่องค์สมเด็จพระสังฆราชอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้รับคำชมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มายังสุสานหลวง โดยผู้จัดงานเล่าให้ผู้ประพันธ์ทราบภายหลังว่า มีนักท่องเที่ยวชาวยุโรปท่านหนึ่ง มายังสุสานหลวงและฟังบทเพลง “กล่อมขวัญพระวิญญูณ” ซึ่งมีความยาวประมาณ 4 นาที ซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นเวลากว่าหนึ่งชั่วโมง จากนั้นจึงถามกับผู้จัดงานว่าจะหาบทเพลงดังกล่าวได้จากที่ใด

จากผลงานชิ้นนี้ผู้เล่าเรื่องได้รับประสบการณ์ถึงการสร้างสรรค์ผลงานที่เหมาะสมแก่สถานการณ์เชิงวัฒนธรรมที่มีความละเอียดอ่อน ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้ประพันธ์เพลงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นมาและความสอดคล้องทั้งในเชิงดนตรีวิทยา เชิงศิลปกรรม เชิงศาสนา และเชิงปรัชญาความคิดที่แฝงอยู่เบื้องลึกของสถานการณ์เหล่านั้น จึงจะสามารถสร้างสรรคงานที่ประสบผลสำเร็จได้

ผลงานทั้งสองชิ้นสามารถรับชมและรับฟังได้ทางยูทูป ตามลิงก์ต่อไปนี้

1. เพลงการแซ่ซร้องที่ศักดิ์ที่สุดในสกลจักรวาล <https://youtu.be/Kacyx--YFpI>
2. เพลงกล่อมขวัญพระวิญญูณ <https://youtu.be/5jzVON-6pyo>